

ספרטקוס ודגל האנארכיה בפתח ביתו.
כשעליתי איתו הביתה. כל הראש-פינאים הציצו מהחלונות!

ספרטקוס: „אבא שלי היה בולשביק בשלבי מטאמורפוזו. בתקופה מסוימת לא רציתי להשאיר אותו בורד במערכת. הלכתי איתו עד הסוף. לכן גם השארתי לעצמי את שם המישפחה חאמיס, בעוד שז'ול בחר במר ואביר בחר במר-חאמיס.“

השם מר? „זה היה נוח. בקופת-חולים כשהיו שומעים שאני בתו של פרופסור מר, הייתי נהנית מפרוטקציה.“

ז'ול: „היתה תקופה שהרגשתי שאני קורבן האהבה של הורי. אמרתי להם — בגללכם אני סובל. אבל התחושה הזו חלפה. זה לא שהאשמותי אותם, אלא שחשתי מתוסכל. מה אני אשם שגולרתי ליהודיה וערבי, למה אני צריך לסבול מזה?“

ספרטקוס: „אני התגאיתי בזה שאני יהודי וערבי גם יחד. ראיתי במצב שלי פיתרון לבעיה במיזרח-התיכון. ראיתי בזה חיבור דיאלקטי, אידיאה לאומית לגבי העתיד.“

ארנה: „פעם שאלה אותי עיתונאית צרפתית איך הנישואין שלי תרמו לתרבות היהודית-ערבית. אמרתי לה — מותק, במיטה לא תפתר הבעיה הפלסטינית.“

ז'ול: „בכל זאת אמא, התאבת בערבי. זה לא היה כל-כך פשוט, זה לא היה כל-כך קל, כמו שאת מנסה להציג את זה.“

ארנה: „הבעיות התחילו אחרי האקט של ההתנועה. אתה יודע ששנים לא ידעתי אם אבא הוא מוסלמי או נוצרי, כי הוא לא הלך לכנסייה.“

ז'ול: „גם אני לא יודע אם הוא מוסלמי או נוצרי.“

ארנה: „היה חג נפלא בנצרת עם נרות והכל. היו לוקחים את הילדים לכנסייה. ספארטק נורא רצה ללכת כמו כולם. אמרתי לסאליבה — קח אותו, הוא ענה לי — השתגעתי? אני, לכנסייה לא הולך. אז לקחתי אותו בעצמי. אני זוכרת שעשיתי לו כתר עם פטיש, כוכב ומגל, והלכתי איתו.“

מעניין לדעת כיצד נישאים בני רתות שונות.
ז'ול מספר כי הם שכרו כומר שהשיא אותם בכנסייה בטקס מצחיק, כלי לשאלו אם שניהם נוצריים. מאוחר יותר הסתבר לז'ול כי נישואי הוריו — היו בעוכריו. למרות שהוא מוכר כיהודי, על פי דת ישראל, מאחר שאמו היא יהודיה, כשרצה לשאת את נערתו. התברר לו כי לא יוכל לשאתה כרבנות. כיצד חגגו את החגים בבית המישפחה?

ארנה: „גם בבית של ההורים אף פעם לא חגגנו את יום-הכיפורים וראש-השנה רק את פסח וחנוכה.“

ספרטקוס: „אני זוכר שחגגנו את יום הניצחון על הנאצים, ואת ה'ג' במאי. במרים היינו נוסעים לחיפה ומתחפשים.“

ז'ול: „וגם היינו חוגגים את ראש-השנה האורח.“

ספרטקוס: „אני זוכר שפעם אמא חיפשה אותי לרקטה.“

ז'ול: „ראוטי לפצצת אטום.“

ספרטקוס: „היינו באים לחיפה לג'דהאם ומבלים את פורים עם הילדים האחרים.“

ספרטקוס: „אבא שלי היה בולשביק בשלבי מטאמורפוזו. בתקופה מסוימת לא רציתי להשאיר אותו בורד במערכת. הלכתי איתו עד הסוף. לכן גם השארתי לעצמי את שם המישפחה חאמיס, בעוד שז'ול בחר במר ואביר בחר במר-חאמיס.“

השם מר? „זה היה נוח. בקופת-חולים כשהיו שומעים שאני בתו של פרופסור מר, הייתי נהנית מפרוטקציה.“

ז'ול: „היתה תקופה שהרגשתי שאני קורבן האהבה של הורי. אמרתי להם — בגללכם אני סובל. אבל התחושה הזו חלפה. זה לא שהאשמותי אותם, אלא שחשתי מתוסכל. מה אני אשם שגולרתי ליהודיה וערבי, למה אני צריך לסבול מזה?“

ספרטקוס: „אני התגאיתי בזה שאני יהודי וערבי גם יחד. ראיתי במצב שלי פיתרון לבעיה במיזרח-התיכון. ראיתי בזה חיבור דיאלקטי, אידיאה לאומית לגבי העתיד.“

ארנה: „פעם שאלה אותי עיתונאית צרפתית איך הנישואין שלי תרמו לתרבות היהודית-ערבית. אמרתי לה — מותק, במיטה לא תפתר הבעיה הפלסטינית.“

ז'ול: „בכל זאת אמא, התאבת בערבי. זה לא היה כל-כך פשוט, זה לא היה כל-כך קל, כמו שאת מנסה להציג את זה.“

ארנה: „הבעיות התחילו אחרי האקט של ההתנועה. אתה יודע ששנים לא ידעתי אם אבא הוא מוסלמי או נוצרי, כי הוא לא הלך לכנסייה.“

ז'ול: „גם אני לא יודע אם הוא מוסלמי או נוצרי.“

ארנה: „היה חג נפלא בנצרת עם נרות והכל. היו לוקחים את הילדים לכנסייה. ספארטק נורא רצה ללכת כמו כולם. אמרתי לסאליבה — קח אותו, הוא ענה לי — השתגעתי? אני, לכנסייה לא הולך. אז לקחתי אותו בעצמי. אני זוכרת שעשיתי לו כתר עם פטיש, כוכב ומגל, והלכתי איתו.“

מעניין לדעת כיצד נישאים בני רתות שונות.
ז'ול מספר כי הם שכרו כומר שהשיא אותם בכנסייה בטקס מצחיק, כלי לשאלו אם שניהם נוצריים. מאוחר יותר הסתבר לז'ול כי נישואי הוריו — היו בעוכריו. למרות שהוא מוכר כיהודי, על פי דת ישראל, מאחר שאמו היא יהודיה, כשרצה לשאת את נערתו. התברר לו כי לא יוכל לשאתה כרבנות. כיצד חגגו את החגים בבית המישפחה?

ארנה: „גם בבית של ההורים אף פעם לא חגגנו את יום-הכיפורים וראש-השנה רק את פסח וחנוכה.“

את מזו הם מעריצים, אני שואלת, מי האליל שלהם? התשובה היא אחת: צ'ה גאורדה. הוא היה אלילאומי אנרכיסט. אנרכיסט, הם מסבירים, זה לא מיפלגה. זו מערכת פילוסופית-התנהגותית של האדם. אש"ף, אני מזכירה להם, אינו תנועה אנרכיסטית והם תומכים בו למרות שהוא אירגון לאומי, איך זה מסתדר עם האידיאלוגיה?

ארנה: „בהתפתחות הפוליטית הקיימת, האוכלוסיה הזו מממשת מאבק במנהיגים שהיא כחורה.“

אבירי: „לתמוך באש"ף זה כמו לתמוך בפועלי תמנע, זה לתמוך במדוכאים ובמנוצלים.“

מוקדם מדי לאלימות

ארנה מראה תמונה של אביר במדי חייל, נגד על-ידי שוטרים בעת הפגנה.

הוא משרת במילואים? „לא, הוא משיב, „השתחררתי על סעיף 21.“

ארנה: „תראי, כתוב עלי פה שאני אלימה, אם המדינה לא נתנה לי עבודה 22 שנים, מי אלים — המדינה או אני?“

הבנים מעריצים את אמם. על אכידים כמעט אינם מדברים. הם כחרו להישאר עם ארנה, כשנפרדו ההורים. יחד איתם היא מאמינה באידיאלוגיה אנרכיסטית, בעוד שהאב נשאר קומוניסט.

למחרת היום עומד ספרטק לנסוע ללונדון, כדי להשלים את כתיבת סיפורו השלישי על מדע האנרכיה. בערב עומדת להתקיים סעודה חגיגית בבית האב.

ארנה וסאליבה חאמיס היו גיבורי (המשך בעמוד 64)

ספרטקוס: „לאבא זה היה סוג של הגנה מסוימת, שהבנים שלו שירתו בצבא. זה נלן בו ביטחון. הוא השתמש בזה בוויכוחים פוליטיים. הוא נפגש בזה כרגל. הוא אמר — אל תגידו שאני פרויט. הבנים שלי משרתים בצבא.“

„חומר-ההסתה זה אני“

מה קרה לקומוניזם של ארנה? „לא, עוד!“ אומרת ארנה. מאז שגילתה בידור עם בניה את האנרכיה היא חסדת האנרכיה.

אני שואלת מה בדיוק היא רוצה להרוס ומה בדיוק היא רוצה לבנות והיא משיבה, שהיא כבר הורסת ברגע שהיא אלילאומית. היא אומרת שזה נשמע נוראי, אבל היא רוצה להרוס את המדינה, כדי שתצמח מדינה טובה יותר. היא אמרה את זה גם לשוטרים שבאו לחפש בבית חומרי הסתה. היא אמרה להם: „לא לקחתם איתכם שום חומר הסתה נגד המדינה, כי חומר-ההסתה זה אני.“

כל בני בני מישפחת מר חושבים אותו דבר? ז'וליאנו, היושב בשקט ומנסה למתן את אחיו ספרטק משיב בהינהון, ובמה מתבטאת המהפכנות שלהם? „ברוך החשיבה, הם אומרים, „בהתנתקות מהדת, מהלאום ומהמדינה.“

אבירי: „המאבק הוא לא בזה שאת צועקת כל היום שאת אנרכיסטית, את פועלת בכל דרך שהיא מנוגדת לחוק, ובכך את מוכיחה את האנרכיזם שלך. האנרכיזם מתבטא ביחסים עם בני-אדם, כשהמערכת הריגשית שלי באה לביטוי במילים והכיוון שלי ברוך.“

מוסיקאי המחפש להקה. ספרטק מגנו בגיטארה, אביר בתופים. ספארטק מחלק את חייו בין לונדון ובין הארץ, אביר חי בארץ. הם רוצים להקים להקה אנרכיסטית, ומחפשים מוסיקאים אנרכיסטים, הם לא אוהבים את המוזיקה של שלום תנור, „קרבן מישפחתם לשעבר.“ הם רוצים למכור רעיונות מהפכניים בשירים שהם כותבים.

השפה שבה נכתב החומר היא אנגלית. מדוע לא עברית? „כי עברית היא לא שפה מתאימה.“ ואיך הם רוצים למכור רעיונות בשפה שאינה מוכנת לכל? „אכן יש בעיה. בינתיים מתנגן על הפטיפון תקליט של ראשים מדברים. ארנה מאוד אוהבת את המוסיקה הזאת.“

אנחנו חוזרים לדבר על שירותו הצבאי של אביר וארנה מספרת: „מסכן אבירי, לא היתה לו ברירה. הוא נולד אחרי חוק מיהו יהודי, ונאלץ ללכת לצבא. לא רצה ללכת. סאליבה קיבל את צווי ריתוק, ואבירי אמר — אני לא רוצה לשרת את המדינה, כשמאבי נשללות הכויות הלאומיות שלו. בסוף נשלח לקורס-חובשים, והיה חובש. הוא שירת כאן ברמב"ם. בזמן מלחמת-לבנון השתתף בהפגנה נגד צאברה ושאתילא עם מרים של חייל, קיבל מכות ונעצר. אחר-כך נשפט למעצר-מחנה. בסוף הצליח להשתחרר על בעיס פסיכיאטרי.“ כיצד זה לא התנגדה לשירותו הצבאי של ז'ול? „לא היינו מוסוגלים להתנגד, הוא כל-כך רצה בזה, זה היה כל-כך חשוב לו, אז הסכמנו.“

ספרטקוס: „היחיד שהתנגד בחריפות הייתי אני. רבתי עם ז'ול ועם אבירי. לא עזר כלום. לז'ול היו המניעים שלו.“ וסאליבה חאמיס לא התנגד לכך שילדיו ישרתו בצבא?

לומדת של ספרטק היה נשוי לצעירה יפה בשם לוריי. על החלק הזה בחייו אין הוא מרחיב את הדיבור.

ז'ול, לעומתו, שירת ביחידת צנחנים מובחרת בצה"ל. „רציתי להיות כמו כל החבר'ה,“ הוא אומר. החברים של ספרטק היו מצפראבנגרד, שלי היו החבר'ה מהתיכון.

ספרטקוס: „אני לא גדלתי בארץ. בשנים של התיכון הייתי במיוחד אירופה. ז'ול הלך פה לתיכון. הוא היה מוכן לצבא מבחינה נפשית.“

ז'ול: „זה בדיוק ההבדל ביני ובין ספרטק. הוא הגיע ארצה בגיל 18, ישר לצבא, אני את התקופה הזו שלפני הצבא, עברתי פה. חיפשתי זהות והלכתי לצבא.“

וקיבלו אותך כלי בעיות? ז'ול: „התגברתי לצנחנים. הייתי חלש ולא היה לי אומץ לא ללכת ליחידה הזו. הלכתי לצבא, כי רציתי להיות כמו כולם ולצנחנים, כי רציתי להיות הכי טוב מכולם.“

ארנה: „אחרי ארבעה חודשים בצנחנים הוא רצה להשתחרר ולא הצליח, אז הוא שירת במירפאה.“

עברית שפה לא מתאימה

שלב זה מציע ספארטק להעיר את אבירי. השעה אחת בצהריים. ארנה אומרת שלא יעירו את המיסכן, יום קודם לכן הוא כילה עד שבוע בבוקר, שיתנו לו לישון.

ספרטקוס אומר כי אבירי, למרות היותו הצעיר באחים, הוא ראש המישפחה.

אביר מתעורר ישר לתוך השיחה. גם הוא פיהתורא כשני אחיו. גם הוא אנרכיסט כמו ספרטק, וגם הוא